

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย ผู้ศึกษานำมาสรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ดังนี้

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย
2. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย จำแนกตามเพศ อายุ ระยะเวลาในการปฏิบัติงานและตำบลที่อาศัยอยู่
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สมมติฐานการศึกษา

1. ระดับการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย อยู่ในระดับมาก
2. การปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย ที่มีเพศ อายุ ระยะเวลาในการปฏิบัติงานและตำบลที่อาศัยอยู่แตกต่างกัน การปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคายแตกต่างกัน

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ

1. ประชากร คือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านที่ปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี ในศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน อำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย จำนวน 330 คน (งานสถิติโรงพยาบาลศรีเชียงใหม่. 2553 : 2)

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ที่ปฏิบัติงานในอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย จำนวน 181 คน ที่ได้จากการกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรยามาเน่ (Yamane. 1973 : 727)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามปลายปิด เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปที่เป็นข้อมูลจริงของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระยะเวลาในการปฏิบัติงานและตำบลที่อยู่อาศัย

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ เกี่ยวกับ การปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย ทั้ง 5 ด้าน โดยมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด ซึ่งให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบได้เพียงคำตอบเดียว

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด ซึ่งเป็นข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานตัวแปรเพศในการทดสอบโดยวิธี t -test (Independent Samples) การทดสอบสมมติฐานตัวแปรอายุ ระยะเวลาในการปฏิบัติงานและตำบลที่อยู่อาศัย ใช้วิเคราะห์ความ

แปรปรวนทางเดียว (One – way ANOVA) โดยกำหนดนัยสำคัญของการทดสอบที่ระดับ .05 กรณีพบว่ามีความแตกต่างจะใช้การทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffe)

สรุปผล

จากการศึกษาการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย สรุปผลการศึกษาดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 29-38 ปี มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 11-20 ปี และตำบลที่อาศัยอยู่ คือ ตำบลโพนทอง

2. การปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย โดยรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 4 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการพัฒนากลุ่มผู้นำ อสม. รองลงมา คือ ด้านการพัฒนากลุ่ม อสม. ด้านการบริหารจัดการ ศสมช. ด้านการแก้ไขปัญหาในระดับหมู่บ้าน และมีระดับการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากอยู่ 1 ด้าน คือ ด้านการปฏิบัติงานใน ศสมช.

3. ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย ที่มีเพศ อายุ ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ตำบลที่อยู่อาศัย แตกต่างกัน พบว่า

3.1 การปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย ที่มีเพศแตกต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.2 การปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย ที่มีอายุแตกต่างกัน โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

3.3 การปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย ที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

3.4 การปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย ที่มีตำบลที่อยู่อาศัยแตกต่างกัน มีการปฏิบัติงานโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารจัดการ สสมช. และด้านการปฏิบัติงานใน สสมช. ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการแก้ไขปัญหาระดับหมู่บ้าน ด้านการพัฒนากลุ่ม อสม. ด้านการพัฒนากลุ่มผู้นำ อสม. แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติสาธารณสุขมูลฐานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย แยกเป็นรายด้าน เรียงลำดับความถี่จากมากไปน้อย

ด้านที่ 1 ด้านการบริหารจัดการ สสมช. กลุ่มตัวอย่างมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีแผนปฏิบัติงานที่ชัดเจนครอบคลุมและปฏิบัติงาน ควรเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีจิตอาสาร่วมทำงานในฐานะ อสม.อย่างเท่าเทียมกัน และควรมีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขอย่างต่อเนื่อง

ด้านที่ 2 ด้านการปฏิบัติงานใน สสมช. กลุ่มตัวอย่างมีข้อเสนอแนะว่า ควรส่งเสริมให้ อสม.ได้เข้ารับการอบรม ควรแบ่งงานให้แต่ละคนอย่างเท่าเทียมกัน และควรมีการมอบหมายงานให้ชัดเจน

ด้านที่ 3 ด้านการแก้ไขปัญหาระดับหมู่บ้าน กลุ่มตัวอย่างมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการเสนอโครงการที่เกิดจากเวทีประชาคมของหมู่บ้าน ควรมีการจัดประชุม อสม.ระดับหมู่บ้านเพื่อรับฟังความคิดเห็นจาก อสม. ผู้ดำเนินการในพื้นที่จริง และควรมีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนในการแก้ไขปัญหาหมู่บ้าน

ด้านที่ 4 ด้านการพัฒนากลุ่ม อสม.กลุ่มตัวอย่างมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการจัดให้ความรู้แก่ อสม.และประชาชนในหมู่บ้าน ควรจัดให้มีโครงการ/กิจกรรม ที่ประชาชนได้ดำเนินการร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ และควรมีการให้คำแนะนำช่วยเหลือประชาชนในหมู่บ้านในเรื่องโรคที่สามารถป้องกันได้

ด้านที่ 5 ด้านการพัฒนาผู้นำ อสม.กลุ่มตัวอย่างมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการเพิ่มสวัสดิการหรือค่าตอบแทนจากการปฏิบัติงาน ควรส่งเสริมให้เข้าการฝึกอบรมหรือการศึกษาดูงาน และควรมีการส่งเสริมเข้าร่วมอบรมสัมมนาประชุมในโครงการงาน สสม.

อภิปรายผล

ผลจากการศึกษาการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย ผู้ศึกษาได้นำมาอภิปรายผล ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ระดับการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย อยู่ในระดับมาก

จากผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บริบทของพื้นที่อำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย โดยลักษณะงานที่มอบหมายให้อาสาสมัครสาธารณสุขได้ปฏิบัติงานตรงตามความรู้ความถนัด ประสบการณ์ในการทำงาน งานที่ได้รับมอบหมายมีความสอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ที่รับผิดชอบของแต่ละบุคคล รวมถึงการหาสถานที่เพื่อใช้เป็นศูนย์สาธารณสุขมูลฐานในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม ให้ความสำคัญชายกับหญิงอย่างเท่าเทียมกันในการปฏิบัติงาน เจ้าหน้าที่สาธารณสุขมีการนิเทศติดตามให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง พร้อมสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานอย่างครบถ้วนและพอเพียง ในด้านสวัสดิการดูแลมีการดูแลคำปรึกษาพยาบาล มีค่าป่วยการของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำเดือน มีทุนการศึกษาสำหรับบุตรหลานที่เรียนดีเพื่อศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ทำให้อาสาสมัครสาธารณสุขอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย เกิดความรู้สึกรู้สึกมีความมั่นใจในการปฏิบัติงาน ส่งผลถึงความสัมพันธ์ในการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่าง อสม.กับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข กล่าวคือ งานที่ปฏิบัติได้รับการยอมรับจากผู้นำชุมชน ประชาชน หน่วยงานราชการต่างๆ เมื่อมีปัญหา อุปสรรคในการปฏิบัติ ทุกคนพร้อมร่วมมือกันช่วยแก้ปัญหาอุปสรรค เจ้าหน้าที่สาธารณสุขให้คำปรึกษาหารือในเรื่องการปฏิบัติงาน และมีการดูแลเอาใจใส่กันและกัน

จากเหตุผลดังกล่าว การปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย จึงอยู่ในระดับมากที่สุด

ผลการศึกษาคือสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิรัตน์ ศรีรักษ์ (2546 : 95) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัคร

สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในอำเภอภูมินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ระดับการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด โดยกิจกรรมที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านที่ปฏิบัติเป็นประจำ ร้อยละ 97.9 คือ ติดตามเฝ้าระวังโรคไข้หวัดนก ไข้เลือดออก อุจจาระร่วง และโรคติดต่ออื่นๆ ที่นานๆครั้งปฏิบัติงาน ร้อยละ 31.3 คือ การปฐมพยาบาลเจ็บป่วยเบื้องต้น เช่น แผลถลอก น้ำร้อนลวก และที่ไม่เคยปฏิบัติงาน ร้อยละ 3.8 คือ แนะนำผู้ปกครองแปร่งฟันที่ถูกต้องวิธีดูแลทำความสะอาดฟันเด็กให้ถูกต้อง

ผลการศึกษาไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พิระศักดิ์ รัตนะ (2543 : 69) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตชนบท จังหวัดสงขลา ผลการศึกษาพบว่า เพศชาย เพศหญิง และประสบการณ์ในการให้การรักษาพยาบาล ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการปฏิบัติงาน ซึ่งผู้ศึกษาพอสรุปได้ว่า ปัจจัยต่างๆย่อมมีผลต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านทุกพื้นที่ หากส่วนราชการที่เกี่ยวข้องไม่สนับสนุน ส่งเสริมให้ความรู้ ฝึกอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และสร้างสวัสดิการให้กับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

สมมติฐานที่ 2 การปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย ที่มีเพศ อายุ ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ตำบลที่อยู่อาศัยแตกต่างกัน มีระดับการปฏิบัติงานต่างกัน

1. ผลการศึกษาพบว่า การปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย ที่มีเพศ อายุ ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน แตกต่างกัน โดยรวมมีการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านต่างมีบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานอย่างเสมอภาค ไม่มีการเลือกปฏิบัติพร้อมให้บริการทุกคนไม่ว่าจะเป็นเพศ อายุ ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ต้องได้รับสิทธิเท่าเทียมกันในการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐาน

ผลการศึกษาสอดคล้องกับ พิระศักดิ์ รัตนะ (2534 : 69) ได้ศึกษาถึง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตชนบท จังหวัดสงขลา โดยกลุ่มตัวอย่าง คือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตชนบท จังหวัดสงขลา จำนวน 293 คน ผลการศึกษา พบว่า เพศชายไม่มีความสัมพันธ์ต่อ

การปฏิบัติงาน พบว่าสอดคล้องกับ วิชา โคตรห่าน (2536 : 127-128) ได้ศึกษาถึง ประสิทธิภาพการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐานของอาสาสมัครสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานใน ศูนย์สาธารณสุขมูลฐาน จังหวัดร้อยเอ็ด โดยกลุ่มตัวอย่าง คือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำ หมู่บ้านที่ปฏิบัติงานในศูนย์สาธารณสุขมูลฐาน ไม่น้อยกว่า 1 ปี จำนวน 278 คน ผล การศึกษา พบว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านที่ปฏิบัติงานทั้งเพศชายและหญิง มี ประสิทธิภาพการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐานไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ วรรณวิไล จันทราภา และคณะ (2523 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาถึง องค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อ การปฏิบัติงานของพยาบาล ในประเทศไทย ทำการศึกษาจากพยาบาลระดับวิชาชีพ ที่ ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลของรัฐทั้งในกรุงเทพมหานคร และในส่วนภูมิภาค 49 แห่ง จาก ตัวอย่างทั้งหมด 819 คน เครื่องมือในการเก็บข้อมูลมี 3 ชนิด ด้วยกัน คือ แบบสอบถาม แบบทดสอบความรู้ แบบสอบถามผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานและคะแนนทดสอบความรู้ ด้านการพยาบาล ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวอิสระและ การวิเคราะห์องค์ประกอบ ผลการศึกษา พบว่า ตำแหน่ง อายุ รายได้ ประสบการณ์ คุณวุฒิ สถานภาพสมรส ทักษะคิดไม่มีผลต่อการปฏิบัติงาน พบว่าสอดคล้องกับ ช่อทิพย์ บรรณรัตน์ และคณะ (2539 : 76-82) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานด้านสาธารณสุขตาม บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ณ ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน (ศสมช.) โดยศึกษาปัจจัย เรื่อง เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส รายได้ ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน การรับรู้บทบาทหน้าที่ แรงจูงใจ แรงสนับสนุนทางสังคมและ การนิเทศงานการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ผลการศึกษา พบว่า มีเพียงปัจจัยที่ส่งผลต่อ การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน คือ ปัจจัยแรง สนับสนุนทางสังคมเท่านั้นที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

ผลการศึกษาไม่สอดคล้องกับ ปณีชดา ต่วนชื่น (2541 : 94) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มี ผลต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในงานสาธารณสุขมูลฐานเขต ชนบท จังหวัดสมุทรสงคราม ผลการศึกษา พบว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเขต ชนบทจังหวัดสมุทรสงคราม เพศชายและเพศหญิงปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานไม่แตกต่าง กันและ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเขตชนบท ที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ต่างกัน ปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานได้แตกต่างกัน ส่วนระยะเวลาในการปฏิบัติงานต่างกัน ปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานได้แตกต่างกัน

2. ผลการศึกษาพบว่า การปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานตามบทบาทหน้าที่ของ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย ที่มีตำบลที่อยู่ อาศัยแตกต่างกัน โดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บริบทของพื้นที่ในการทำงานที่แตกต่างกันของอาสาสมัครสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ ที่มีลักษณะงานที่รับผิดชอบต่างกันออกไป ซึ่งเป็นเพียงผู้ปฏิบัติ ไม่มีอำนาจในการสั่งการหรือ คัดสรรใจในการปฏิบัติงาน รวมถึงการได้รับการยอมรับนับถือจากบุคคลภายนอกหรือผู้มา ติดต่อขอรับบริการ จึงส่งผลให้มีการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน

ผลการศึกษาสอดคล้องกับ วิทยา โคตรห่าน (2536 : 127-128) ได้ศึกษาถึง ประสิทธิภาพการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐานของอาสาสมัครสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานใน ศูนย์สาธารณสุขมูลฐาน จังหวัดร้อยเอ็ด โดยกลุ่มตัวอย่าง คือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำ หมู่บ้านที่ปฏิบัติงานในศูนย์สาธารณสุขมูลฐาน ไม่น้อยกว่า 1 ปี จำนวน 278 คน ผล การศึกษา พบว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านที่ปฏิบัติงานทั้งเพศชาย มี ประสิทธิภาพการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐานไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านที่มีสถานที่ตั้งศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชนต่างกัน มีประสิทธิภาพผลการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐานโดยรวม ไม่แตกต่างกัน

จากเหตุผลดังกล่าวมาน่าจะเป็นเหตุผลที่ทำให้การปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานตาม บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย ที่มีเพศ อายุ ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และตำบลที่อยู่อาศัย มีการปฏิบัติงานโดยรวมไม่ แตกต่างกัน และตำบลที่อยู่อาศัยแตกต่างกันมีการปฏิบัติงานโดยรวมแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการศึกษาไปใช้

จากผลการศึกษาการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานตามบทบาทหน้าที่ของ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย ผู้ศึกษา ได้ กำหนดข้อเสนอแนะในการนำไปใช้เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานด้านต่างๆ ดังนี้

1.1. ให้มีการสนับสนุนงบประมาณให้กับศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน ด้าน คุรุภัณฑ์การแพทย์ วัสดุอุปกรณ์ทางการแพทย์และยา ให้เพียงพอในการปฏิบัติงานของ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

1.2. จัดสรรเงินค่าตอบแทนในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ตลอดทั้ง ไม่มี เบี้ยเลี้ยงประชุม เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจให้กับอาสาสมัครประจำหมู่บ้าน

1.3. ส่งเสริมสนับสนุนอาสาสมัครประจำหมู่บ้าน ปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง จะทำให้เกิดทักษะ ความชำนาญ ได้รับการยอมรับเชื่อถือจากชุมชน

1.4. สร้างความพึงพอใจ โดยการยกย่องให้เกียรติ ให้รางวัลตอบแทนในความ เสียสละของอาสาสมัครประจำหมู่บ้านอย่างเท่าเทียมและทั่วถึงกัน จะส่งผลให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ของงานเกิดขึ้น

1.5. จัดสวัสดิการให้กับครอบครัวอาสาสมัครประจำหมู่บ้านด้านการ รักษาพยาบาลหรือบริการพิเศษจากกระทรวงสาธารณสุข เพื่อเป็นค่าตอบแทนความเสียสละ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

2.1. ควรศึกษาเพื่อวัดประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุข ประจำหมู่บ้าน เปรียบเทียบระหว่างแต่ละพื้นที่

2.2. ควรศึกษาเจตคติของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ต่องานใน หน้าที่ต่อหน่วยงาน

2.3. ควรศึกษารูปแบบการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานในหน้าที่ของ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ สภาพชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณีแต่ละท้องถิ่น จะทำให้ได้รับการสนับสนุนและความร่วมมือจากคน ในชุมชนอย่างเต็มที่ เกิดผลคุ้มค่ากับงบประมาณ